

**Høringssvar fra Børns Vilkår om udkast til Lov om ændring af
forældreansvarsloven (Styrkelse af barnets ret til begge forældre,
herunder barnets bedste ved samarbejdsskikane og
forældreafremmedgørelse, samt forældreansvar for forældre, der er
dømt for gentagen vold i nære relationer)**

Børns Vilkår finder det positivt, at fristen for hvornår Familieretshuset skal træffe afgørelse om kontaktbevarende samvær med lovforslaget forlænges fra 3 uger til 4 uger.

På trods af at fire måneder er meget lang tid uden kontakt mellem barn og forældre, så finder Børns Vilkår det ligeledes positivt, at Familieretshuset med lovforslaget skal træffe afgørelse om midlertidigt samvær hurtigst muligt og senest 4 måneder efter modtagelsen af anmodningen om fastsættelse af samvær.

Børns Vilkår finder det ydermere positivt, at anvendelsesområdet for forældreansvarslovens § 4 a udvides således, at det også omfatter straf for overtrædelse af § 244, stk. 2, i straffeloven.

Særligt om forældreafremmedgørelse

Børns Vilkår er som udgangspunkt positivt indstillet over for intentionen med lovforslaget om at styrke barnets ret til begge forældre og understrege forældrenes ansvar for at skærme barnet mod deres indbyrdes konflikter.

Komplekse dynamikker ligger til grund for barnets afvisning af en forældre

STOP
SVIGT

Børns Vilkår ser dog med bekymring på forslaget om, at det tydeliggøres, at Familieretshuset og familieretten ved vurderingen af barnets bedste skal inddrage hensynet til forældrefremmedgørelse.

Når et barn eventuelt trækker sig fra den ene forælder, vil det efter Børns Vilkårs erfaring ofte kunne skyldes en række forskellige forhold, herunder eventuelt forældrefremmedgørelse.

En række undersøgelser viser, at børn og unge kan have forskellige grunde til at ønske samværet med en forælder reduceret eller stoppet i konflikt- og skilsmisssituationer (såkaldt samværgsvægring). Det kan f.eks. skyldes:

- Foretrækker en forælder/et hjem.
- Afvisning som en mestringsstrategi i en emotionelt krævende situation (Alliance).
- Varetagelse af en forældres behov.
- Bærer af en forældres uforsonlighed (Forældrefremmedgørelse).
- Beskyttelse fra omsorgssvigt.¹

At et barn ønsker at stoppe samværet med en forælder kan også skyldes mere alvorlige årsager, som fysisk eller psykisk vold samt overgreb mod barnet selv eller en forælder.

Børns Vilkår anerkender, at der i nogle konflikt- og skilsmisssituationer er forældre, der kan ende med at bruge og/eller manipulere barnet i forhold til den anden forælder med det sigte at skade den anden forælder (f.eks. taler grimt om den anden forælder, giver den anden forælder skylden for konflikten mv.), hvilket kan forårsage samværgsvægring hos barnet.

I sådanne sager står en forælders bevidste manipulation af barnet imidlertid sjældent alene. Der er derimod snarere tale om en række komplekse sociale og psykologiske dynamikker mellem forældre og

¹ Familievernet, Samværgsvægring - Faglig forståelse og interventionsplaner når barn afviser en forælder efter samlivsbrudd, 2020.

mellem børn og forældre, der skaber den ulykkelige situation. I en undersøgelse foretaget af VIVE af den eksisterende forskning på området fra 2017 konkluderes det ligeledes, at fremmedgjorthed hos børn bør anskues som et familierelationelt problem snarere end som en individuel patologi hos en forælder eller hos barnet.²

Ved at forældrefremmedgørelse fremhæves i lovgivningen, er der imidlertid en væsentlig risiko for at dette kriterie i nogle sager kan komme til at få tillagt uforholdsmæssig stor vægt ved vurderingen af, hvorfor et barn har trukket sig.

Dette kan også risikere at medføre, at andre årsager/dynamikker, der kan ligge til grund for barnets afvisning af en forælder, enten overses eller negligeres. Dette kan i sidste ende føre til at sagen bliver afgjort på et uoplyst og forkert grundlag til skade for barnet.

Det er endvidere Børns Vilkårs bekymring, at indførelsen af begrebet forældrefremmedgørelse i loven også kan føre til, at en forælder undlader at skærme/beskytte barnet for den anden forælder, selvom der er legitime grunde hertil (f.eks. psykisk eller fysisk vold), af frygt for at blive anklaget for forældrefremmedgørelse.

Det er vores erfaring i Børns Vilkår, at når der træffes afgørelser, som er direkte i modstrid med hvad børnene har givet udtryk for til børnesamtalen, (hvilket formentlig vil være tilfældet i de sager, hvor forældrefremmedgørelse lægges til grund), har børnene en oplevelse af ikke at blive troet på og ikke at blive inddraget.

Det er derfor helt afgørende, at der med afgørelserne i disse sager medfølger en forklaring til børnene, således at de får at vide, at man har lyttet til dem, men på trods af hvad de fortæller, har truffet en beslutning, som lige nu går imod deres ønske, da man vurderer, at det på sigt vil være den bedste løsning for barnet.

² VIVE, forældrekonflikter efter samlivsbruddet, 2017

Endelig er det Børns Vilkårs vurdering, at forældrefremmedgørelse som kriterie i sig selv kan være problematisk i en vurdering af, hvad der er til barnets bedste. Dette skyldes at der ved anvendelsen af kriteriet naturligt fokuseres på om en af forældrene har handlet forkert i relationen til den anden forældre.

Dette behøver ikke i sig selv at have betydning for, hvad der *reelt* er bedst for barnet og kan derfor risikere at være et "uvedkommende" hensyn i vurderingen af barnets bedste.

Børns Vilkår er opmærksom på, at det i lovforslaget fremgår, at barnets bedste er forældreansvarslovens bærende princip, og afgørelser efter loven vil fortsat altid skulle træffes ud fra dette princip, også selvom en forælder udøver samarbejdschikane eller forældrefremmedgørelse.

Grundig sagsbehandling

Hvis det vedtages, at Familieretshuset og familieretten ved vurderingen af barnets bedste skal inddrage hensynet til forældrefremmedgørelse, så er det efter Børns Vilkår opfattelse helt afgørende, at sager med mistanke om forældrefremmedgørelse oplyses tilstrækkeligt og behandles med stor faglighed og grundighed med udførlig inddragelse af barnet, så alle årsager til barnets afvisning af en forælder bliver oplyst.

Det er helt afgørende, at alle årsager til barnets afvisning af en forælder bliver nøje afdækket, så Familieretshuset og familieretten træffer en afgørelse til barnets bedste.

Forslag om tilbud om behandling

Sager, hvor der er mistanke om, at forældrene bevidst manipulerer barnet, bør efter Børns Vilkårs opfattelse i stedet håndteres ved, at familiernes forhold undersøges grundigt og at familierne får tilbudt behandling, hvor forældrene og barnet får hjælp til at bearbejde tidligere hændelser, etablere en positiv kontakt og opbygge en tryk relation.

Hvis den ene forælder imidlertid modsætter sig undersøgelse og behandling, bør det efter Børns Vilkårs opfattelse have stor betydning for den endelige afgørelse af bopæl, forældremyndighed og samvær.

Med venlig hilsen

Rasmus Kjeldahl, direktør